

**Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara**

Diplomová práce

ZDÁLO SE MI...

BcA. Žaneta Mašková

Plzeň 2016

**Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara**

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Sochařství

Specializace Keramika

Diplomová práce

ZDÁLO SE MI...

BcA. Žaneta Mašková

Vedoucí práce: MgA. Gabriel Vach
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2016

.....

podpis autora

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala panu MgA. Gabrielu Vachovi za důslednost, s jakou nás vždy vedl k lepším výkonům po celou dobu tvorby této práce, stejně tak za jeho postřehy a připomínky.

Dále bych ráda poděkovala MgA. Markétě Kalivodové za ochotu, tvrpělivost a rady, bez kterých by mé dílo nejspíš nevzniklo v této podobě.

Poděkování patří také panu RNDr. Petru Frančemu za vstřícnost a pomoc při řešení technologických otázek.

V neposlední řadě bych chtěla poděkovat své rodině a přátelům za podporu a nadhled, s jakým při mě stáli. Jmenovitě Ing. Heleně Maškové, Lence Záhorkové, BcA. Báře Oudesové a Bc. Jakubovi Mužíkovi.

OBSAH

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	1
2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY	4
3 CÍL PRÁCE	6
4 PROCES PŘÍPRAVY	7
5 PROCES TVORBY	12
6 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA	14
7 POPIS DÍLA	17
8 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	20
9 SILNÉ STRÁNKY	21
10 SLABÉ STRÁNKY	22
11 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	23
A) Knižní a periodická literatura	23
B) Internetové zdroje	24
12 RESUMÉ	25
13 SEZNAM PŘÍLOH	26

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Svou první zkušenost s keramikou jsem získala na magisterském studiu. Po střední škole jsem vystudovala průmyslový design na tehdejší Ústavu umění a designu (nyní Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara) pod vedením prof. ak. soch. Františka Pelikána a MgA. Zdeňka Veverky. Ke změně oboru mě vedla chuť zkusit něco nového a naučit se řemeslu.

Ačkoliv mě předchozí studium bavilo, chtěla jsem se tentokrát věnovat oboru, ve kterém bych měla možnost přijít doopravdy do kontaktu s materiálem a pracovat rukama v reálných tvarech a formách, nejen na obrazovce počítače. Úkoly, se kterými jsme se měli jako studenti průmyslového designu vypořádat, totiž většinou končily formou konceptů či modelů a vizualizací, přičemž celému procesu tvorby dominovala práce na počítači. Proto jsem se rozhodla přihlásit na navazující studium, během kterého bych mohla získat nové zkušenosti a případně využít možnosti odjet do zahraničí v rámci programu Erasmus. Zpětně se mi, snad, povedlo obojí, i když mívám pocit, že mi čas strávený v dílně neustále odhaluje, kolik znalostí a zkušeností v tomto oboru musím ještě získat.

Během prvního roku studia v ateliéru keramiky jsme dostali vedle rozcvičných úkolů také klauzurní práci na téma Objekty touhy. Já vyšla z touhy a zaujetí člověka pro neznámé/neobjevené a trochu mystické. Nakreslila jsem sérii ilustrací, které jsem pomocí sítotisku nanasla na porcelánové desky a vytvořila tak příběh, jakýsi soubor dochovaných fragmentů naznačující v indiciích cestu mysteriózního objektu.¹

¹ Příloha 1. Object of desire, klauzurní práce 2014

Jednalo se však pouze o několik vodítek k linii příběhu, který divák musí odkrýt sám.

Ve druhém semestru jsme dostali možnost spolupracovat se společností Benedikt G., pro kterou měl ateliér navrhnout čajový či kávový servis. Mně se velmi líbí představa kávy jako ranního rituálu a vítání nového dne a nechala jsem se inspirovat tématikou božství.² Jedná se o sadu karafy, kávových šálků, cukřenky a mléčenky. Design každého kusu je velmi specifický a jednotlivé části mohou, dle mého názoru, fungovat po vizuální stránce i jako solitér (název Les Souverains = panovníci, suveréni). Navzdory tomu jsem se snažila vytvořit celek, který působí jednotně a ve kterém spolu jednotlivé objekty vizuálně ladí. Spojuje je motiv "božství" a uctívání — jak skrze symboly, které se v sadě objevují (křídla Merkura, sluneční vůz, antické motivy...), tak díky představě kávy jako ranního rituálu. Snažila jsem se navrhnout kolekci, která láká k vyzkoušení a vychutnání si ranní kávy jako jistého obřadu k načerpání energie a přivítání nového dne.

Druhý rok svého magisterského studia jsem strávila jako student vysoké umělecké školy ÉSAD v rámci programu Erasmus ve francouzském městě Orléans, kde jsem studovala v jednom ze dvou ateliérů s názvem Objekt/Prostor. Možnost pracovat s keramikou jsem neměla, nicméně vzhledem k tomu, že byly úkoly, které jsme jako studenti řešili multidisciplinární, mohla jsem využít nejen zkušeností ze studia průmyslového designu, tak z předešlého roku, který byl pro mě v jistém smyslu úlevou i výletem do nového, oproti přechozímu studiu spíše uměleckého oboru. Kromě těch jazykových, jsem získala také zkušenosti z oborů mně do té doby částečně či zcela neznámých.³

.....
² Příloha 2. Kávový set Les Souverains, klauzurní práce 2014

³ Příloha 3. Vybrané práce z École Supérieur d'Art et de Design

Ačkoliv jsem se na začátku magisterského studia cítila ohledně volby tohoto oboru trochu nejistě, čas strávený v dílně při tvorbě mé diplomové práce mi znovu připomenul, proč jsem si jej vybrala, stejně tak jako skutečnost, že jsem za tuto volbu ráda, a jsem si jistá, že v něm budu chtít dále pokračovat. Během svého studia jsem se snažila vyzkoušet co nejvíce oborů a technik, řešit rozmanité úkoly a získat co možná nejvíce zkušeností. Jako umělec/designér se stále vyvíjím, hledám a snad i posouvám. Každou práci či projekt vnímám velmi citlivě a přistupuji k ní s osobním nasazením.

Studium v ateliéru keramiky pod vedením pana MgA. Vacha mi bezpochyby dalo možnost naučit se uvažovat jiným způsobem, než jsem byla do té doby zvyklá. V neposlední řadě nesmím zapomenout, že jsem si, více než kdy předtím, osvojila pečlivost a trpělivost.

2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Téma své diplomové práce jsem si zvolila již během studia v zahraničí. Ze všech vypsanych témat se mi líbilo nejvíce, jelikož jsem si na jednu stranu nebyla jistá, jakým směrem bych si přála, aby se má práce odvíjela (z části také vzhledem k tomu, že každý z projektů, na kterých jsem tou dobou pracovala, byl trochu z jiného oboru; na druhou stranu jsem však měla již matnou představu o tom, z jaké inspirace bych chtěla z počátku čerpat a rámcově také co bych od svého projektu chtěla a zejména co ne. I had a dream bylo vypsáno jako volné téma pro studenty keramiky, ve kterém by měli zpracovat svou představu či vizi, a já si je vybrala právě pro tuto otevřenost.

Ačkoliv se mi zpočátku zdálo výhodné, že toto zadání není nijak přísněji či přesněji definováno, záhy jsem zjistila, že je pro mě práce s tak volným tématem nejen výzvou ale trochu i oříškem. Zpětně jsem si také uvědomila, že jsem se doposud během studia jen zřídka, možná vůbec (vzhledem k předchozímu působení v ateliéru průmyslového designu) nesečkala s tématem, ve kterém bych nebyla nucena řešit nějaký konkrétní problém či zadání, ale měla naopak zcela volné pole působnosti. Současně mi začalo být jasné, že jelikož se jedná o autorskou vizi, bude mít tato práce velmi osobní charakter.

Na pár pařížských výstavách jsem měla to štěstí, že jsem narazila na některé z prací Ettoreho Sottsass. Jeho tvorbu jsem již znala a měla v oblibě, měla jsem tedy radost, když jsem jeho práce mohla "zažít" a prohlédnout si je ve skutečnosti. Po návratu do Čech jsem začala uvažovat nad zadáním své práce a v tu chvíli jsem si uvědomila,

že to byl právě Ettore Sottsass a skupina Memphis, kteří dokázali vytvořit svět sám pro sebe, který diváka vtáhne a vypráví příběh s jasnou vizí. Proto jsem se rozhodla inspirovat skupinou Memphis a jejími členy.

3 CÍL PRÁCE

Cílem práce je vytvořit sadu objektů, pomocí kterých se mi podaří představit svou vizi, estetické cítění a postoj jako umělce / designéra. Osobním cílem a výzvou pro mne pak bude vytvořit dílo, ze kterého budu mít radost, které mi pomůže posunout se po umělecké stránce a na které budu moci v budoucnu případně navázat. Chtěla bych diváka vtáhnout do příběhu. Také bych si přála vytvořit řemeslně kvalitně zpracované objekty a sama se během procesu tvorby nejen po této stránce co nejvíce naučit.

4 PROCES PŘÍPRAVY

Proces přípravy zahrnoval mnoho kroků: rešerši tvorby umělců skupiny Memphis a dalších z tohoto období, formulaci vlastní myšlenky, definici "své vize" a v neposlední řadě také proces navrhování spolu s množstvím skic, návrhů a konzultací.⁴

Asi nejsložitější pro mne tentokrát bylo formulovat myšlenku a ujasnit si, co bych svou prací chtěla sdělit. Občas jsem měla tendenci upadat do možná příliš složitých konceptů, které však nebyly dostatečně silné. Pokusím se zde stručně nastínit mé inspirace a také myšlenkové pochody, které mě přivedly až k současné podobě konceptu, potažmo celé práce.

Memphis Group

Skupina Memphis Group byla založena roku 1981 v Miláně v domě designéra, teoretika a architekta Ettore Sottsass. Mezi jejími členy bychom našli mnoho později velmi slavných jmen, byli to například Alessandro Mendini, Andrea Branzi, Aldo Cibic, Matteo Thun nebo Marco Zanini. Tvorba této skupiny byla velmi rozmanitá a nesla se v duchu postmodernismu. Charakteristickými jsou pro ni pestré barvy a tvary, inspirace pop artem a bezstarostné experimentování s materiály. Během poměrně krátké doby po svém založení dokázali vyprodukovat na stovky skic, které zahrnovaly rozmanité návrhy. Pohrávali si s tématy jako futurismus, secese nebo i kýč z 50. let. Zároveň se tak nepatrně vysmívali tzv. Good designu, který prosazoval například designér firmy Braun Dieter Rams nebo škola Hochschule für Gestaltung a který upřednostňoval racionální přístup

⁴ Příloha 2: Přípravné skici a prvotní návrhy

⁵ Příloha 3: Ukázka tvorby skupiny Memphis

a formální estetické principy. Tvrzení *“Dobrý design je co nejméně designu”* si v tvorbě této skupiny místo nenašlo.

Skupina Memphis představovala otevřený mezinárodní protest proti pravidlům modernismu. Důležitou roli hrál také mezinárodní charakter skupiny, Sottsassovi se podařilo spojit dohromady nevídaný soubor tvůrců z různých zemí světa, což bezpochyby mělo dopad na její vliv a přineslo setkání západní a východní kultury, díky kterému získal evropský postmodernismus ještě další nový rozměr. Se skupinou také vystavovala řada významných zahraničních designérů.⁶

Hnutí postmodernismu prosazovalo cit oproti rozumu a hravost místo strnulé geometrie. Styl těchto tvůrců byl charakteristický eklectickými citacemi, barevností, symbolikou, asymetrií a šokujícím tvaroslovím. Vše bylo najednou dovoleno.

Chtěla jsem se volně inspirovat tímto obdobím – bylo tedy třeba zamyslet se nad tím, co mě na dané tvorbě přitahuje, co je právě pro mě tím zajímavým. Mimo to, že je mi tento styl blízký po vizuální stránce, líbí se mi také myšlenka určité rebelie, nedbání pravidel a nesouhlasu s konzumním životem, zobrazená s hravostí a lehkostí sobě vlastní.

Po zamyšlení se nad návrhy se ukázalo, že by podtématem mé práce mohly být zbytečnosti, z důvodu určité nepraktičnosti, nedodržování pravidel a odmítání ustupovat funkci, které mě při tvorbě návrhů vždy svádí a kterým jen velmi nerada, i jako designér, ustupuji.

Dospěla jsem tedy k myšlence, že by má vize mohla představovat

.....
⁶ Dušková K.: Postmoderní principy v díle Ettore Sottsass, str. 42

svým způsobem návrat k antidesignu, výlet do světa, kde funkce ustupuje formě, prostor pro vizuálně výrazné tvary a motivy, které — stejně jako u skupiny Memphis — fungují dobře jak společně jako celek, tak i samostatně.

Napadlo mě, že mě pestrobarevné a výrazné objekty z této tvorby možná přitahují pro svou jistotu a nekompromisnost a že v mých očích působí dokonale harmonicky jelikož jsem sama až příliš nervózní a nerozhodná. Přes myšlenku senzuálního designu⁷, který provází i celou tvorbu Memphisu jsem se dostala ke konceptům jako vytvoření keramických osobních totemů — ke kterým mě samozřejmě přivedl Ettore Sottsass — až po svatyni či celé městečko ze zbytečností, mikrosvět, terapeutickou hru pomocí tvarů a barev. V mé představě šlo o kompozici objektů, ve které by každý mohl být více či méně (jakkoliv) využitelný.. přičemž důležitou roli by hrál také haptický zážitek.

Šlo o terapii tvary, nedbání funkce a v neposlední řadě o hru a oslavu momentu. Všechny tyto úvahy zde ve zkratce zmiňuji, jelikož myslím, že do jisté míry výslednou podobu mé práce také ovlivnily.

Koncept USE ME

Zabývala jsem se tématem zbytečnosti ze všech úhlů. Co znamená, když se řekne, že je objekt zbytečný a zda to vůbec lze.. Jaké mají zbytečné objekty, pokud takové existují, vlastně význam? ...

Zbytečnost ≠ Opak užitečnosti

⁷ Dušková K.: Postmoderní principy v díle Ettore Sottsass, str. 47

Ve své práci vycházím z teze, že zbytečnost nemusí být nutně opakem užitečnosti. Žijeme v době, kdy je kladen velký důraz na užitečnost. S příslibem nové funkce a možností se vyrábí další řady výrobků, které nás lákají zahodit starý model a koupit si nový. To vše se často děje na úkor životního prostředí či dokonce naší integrity, kdy člověk díky všudypřítomné a sugestivní reklamě snadno spadne do “konzumního režimu.”

V článku *Prototyping a Useless Design Practice: What, Why & How?* pro časopis ARTIFACT uvádí profesor a teoretik Søren Rosenbak příklady, kdy se umělci zbytečným (v angličtině tzv. useless design) zabývali; a jako příklad bych ráda zmínila umění Chindōgu, které mě v myšlenkovém procesu také inspirovalo.

Umění Chindōgu

Chindōgu je projekt japonského umělce Kenjiho Kawakamiho (chin = *neobvyklý*, dōgu = *nástroj*).⁸ Chindōgu jsou vynálezy a pomůcky pro potřeby každodenního života. Ačkoliv se na první pohled zdají být ideálním řešením daného problému, jejich použití často odhalí množství dalších praktických úskalí, nebo dokonce společenského ztrapnění, že nakonec mnohdy dané situaci téměř vůbec nepomůžou. Kenji Kawakami sám označil Chindōgu anglickým překladem “Unuseless”, v doslovném překladu ne-zbytečné.⁹

⁸ Zdroj: <https://en.wikipedia.org/wiki/Chind%C5%8Dgu>, vyhledáno 7. 1. 2016

⁹ Zdroj: <http://youngathenians.com/blog-1/2015/3/12/chindogu-the-art-of-being-useless>, vyhledáno 7. 1. 2016

Umění Chindōgu odkrývá ve své důmyslnosti a nedbání pravidel nesmírnou invenci a fantazii a myslím, že je ideálním příkladem, že i “zbytečnost” hraje důležitou roli na praktickém i teoretickém poli designu.¹⁰

Rosenbak ve svém článku popisuje Chindōgu jako výrobky, které se osvobodily z okovů užitečnosti. Mají představovat myšlenkovou svobodu v akci: svobodu zpochybnit dusivou historickou dominanci konzervativní užitečnosti; svobodu být skoro zbytečný.¹¹ Zajímavý mi připadá také fakt, že Chindōgu vzniklo v 80. letech, tedy ve stejné době jako skupina Memphis a že svým způsobem také odráží principy postmoderny.

Kawakeni vytvořil srovnání mezi tendencí běžných produktů být stále praktičtější, zatímco každé Chindōgu nese ještě více komplikací a nevýhod než jeho předchůdce. Těmito slovy se Chindōgu vymezilo nejen vůči užitečnosti, ale také vůči spotřební kultuře, politice a digitalizaci.¹²

Zbytečnost bych ve své práci ráda reflektovala z té pozitivní stránky, jako pozvánku k užítkování, k hravosti a kreativitě (proto také název USE ME = *použij mě*), k hledání nových řešení, k invenci a v neposlední řadě také k navrhování jako k zábavné hře.

¹⁰ Příloha 4: Ukázka tvorby Chindōgu

¹¹ Rosenbak S.: Prototyping a Useless Design Practice: What, Why & How?, str. 5.11

¹² Rosenbak S.: Prototyping a Useless Design Practice: What, Why & How?, str. 5.11

5 PROCES TVORBY

Proces tvorby byl po technologické stránce rozmanitý, jelikož má diplomová práce zahrnuje objekty, které jsou od sebe tvarově velmi odlišné.

SONNO, TATTO, NUBE

Rotační objekty z kolekce jako číše SONNO, talíř TATTO či mísu NUBE jsem vytočila na sádrařském kruhu a poté zaformovala.¹³

BOCCA

U objektu BOCCA bylo třeba nejdříve získat sádrový model. Spodní část jsem odlila do polyuretanové formy, poté dobrousila do žádaného tvaru a na ten jsem nalila druhou polovinu, budoucí vršek mísy. Tímto jsem docílila toho, aby na sebe obě poloviny dosedaly. Vrchní část jsem pak dobrousila ručně. Obě části jsem zaformovala zvlášť¹⁴, přičemž na spodku horní poloviny jsem ještě před zaformováním pomocí hlíny vytvořila tzv. zámek, tenký okraj podél spodního okraje, díky kterému do sebe obě poloviny zapadnou a který zamezuje pohybu horní části objektu po té spodní.

TOOLS1234

Všechny výrobky z této skupiny jsem vyrobila pomocí plastového modelu vytištěného na 3D tiskárně.¹⁵ Jednotlivé objekty jsem nejprve vymodelovala v 3D softwaru Rhinoceros 4.0 a připravila k 3D tisku. Při tvorbě (nejen plastových) modelů je třeba počítat s výsledným smrštěním porcelánu zhruba o 14% a každý model tedy vyrobit o to větší.

.....
¹³ Příloha 5: Model objektu SONNO s podedním budoucí formy na sádrařském kruhu

¹⁴ Příloha 5: Objekt BOCCA: Proces odlévání do sádrových forem

¹⁵ Příloha 5: 3D tisk

Objekty jsem nechala vytisknout v polovičním řezu, aby se mi snadněji formovaly. Povrch plastových modelů bylo třeba před formováním ještě v několika vrstvách natmelit a zaplnit tak přechody mezi jednotlivými vrstvami tisku. Je možné jej pak pod vodou vybrousit do dokonale hladkého tvaru. Jednotlivé poloviny jsem následně zalila do sádry, v ní vyřízla zámečky a tímto získala polovinu formy. Poté jsem na model přilepila jeho druhou polovinu a zaformovala zbývající část. Na závěr bylo potřeba do formy na vhodném místě vyříznout otvor pro nalévání porcelánu. Tento postup jsem opakovala u každého z objektů z řady TOOLS1234.

TATTO, RIBELLE

Na menší objekty, které jsem později lepila k dalším jako například bodáčky nebo tyčinky, jsem vytvořila pro ušetření času více menších forem.¹⁶ Z důvodu pozdějšího lepení k dalším částem jsem porcelánové odlitky uchovávala v tzv. vlhčírně vyrobené z plastové krabice.

¹⁶ Příloha 5: Formy na menší objekty

6 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

Všechny objekty jsem odlila z porcelánu do sádrových forem a nechala vypálit na 1370 °C.

Odlévání

Proces tzv. odlévání probíhá tak, že se rozmíchaný porcelán nalije do sádrových forem. Díky savým vlastnostem sádry začne částečně vysychat podél stěn a odlitý tvar tak lze po nějakém čase vyjmout z formy. V tomto stavu je možné porcelánový odlitek snadno retušovat, například mokrou houbičkou či štětcem, nebo do něj třeba vyřezávat otvory.

Přežah

Odlitý tvar je pak nutné nechat vyschnout. Poté je možné suchý a oretošovaný výrobek poprvé vypálit, v tzv. přežahovém výpalu. Ten v našem ateliéru probíhal v elektrických pecích na teplotu 920°C. Přežah slouží ke zpevnění výrobku před glazováním a zejména k vysušení zbytkové vody před samotným "ostrým" výpalem. V rozmezí 300 - 400°C se uvolňuje i chemicky vázaná voda. Po přežahu lze tvar dále brousit například smirkovým papírem, není však už možné nedokonalosti odstraňovat tak snadno, jako hned po odlití.

Glazování

Glazuru můžeme na přežahnutý výrobek nanášet buď ponořením do rozmíchané tekutiny, nebo nastříkáním na daný tvar. Po zaschnutí je možné ji retušovat prstem či žiletkou. Pokud se glazuru nepodaří

na výrobek nanést dokonale, tzn. rovnoměrně v tenké vrstvě (silnější vrstvy glazury by při procesu výpalu mohly stéci po stěně výrobku), je možné ji zcela omýt a proces zopakovat. V obou případech je nutné glazuru nanášet na vysušený, přežahnutý a očištěný výrobek, jelikož jakékoliv nedokonalosti jako prach či nedostatečně glazovaný povrch by se mohly projevit během výpalu. Já použila transparentní glazuru na tvrdý porcelán, u které jsem měla jistotu, že slinuje se shodným smrštěním jako použitá porcelánová hmota, tj. cca 14%. Je také třeba vždy otřít dno; plochu, na které bude výrobek v peci stát, aby nedošlo k přilepení k plátu.

Ostrý výpal

Ostrý výpal probíhal na teplotu 1370°C. Proces výpalu zahrnuje několik fází, do teploty 1000 - 1050 °C se pálí v oxidační atmosféře, díky čemuž se zabrání usazování uhlíku vylučovaného během pálení. Následuje redukční část výpalu a nakonec chlazení. Některé objekty pak bylo třeba pálit na tzv. pálicích pomůckách¹⁷, tj. na přežahnutých porcelánových podložkách, které mají stejné smrštění jako pálený objekt. Destičky je třeba natřít separačním činidlem, žáruvzdornou směsí (50% oxid hlinitý + 50% kaolin), která zabrání přilnutí objektu k pálicí pomůcce. Separacním činidlem jsem také musela natřít vždy jeden z okrajů dvoudílného objektu BOCCA, jehož části se pálily na sobě, aby bylo po výpalu možné od sebe obě poloviny oddělit.

¹⁷ Příloha 6: Pálicí pomůcky

Dekorační výpal

Jelikož jsem si na výrobky přála aplikovat barevný dekor, byl pro mě proces pálení a glazování o něco složitější. U celoglazovaných výrobků (TOOLS1234) bylo třeba nejprve naglazovat pouze část tvaru a houbičkou setřít glazuru z plochy, na které bude objekt v peci stát. Po výpalu jsem na zbývající povrch nanasla glazuru P16, která má menší slinovací interval než předchozí. Takto naglazované výrobky jsem nechala znovu vypálit v přežahové peci, tentokrát na teplotu 1040°C. Tím jsem docíla toho, že první glazura zůstala neporušená a druhá naopak slinula na zbývající, prve stojné ploše.

Barevnost

Barevnost jsem zajistila přidáním zvoleného barvítka do směsi glazury v daném poměru. Za tímto účelem jsem provedla řadu zkoušek se třemi barvítka: žlutou (Pb-Sb-Sn-Zn), světle žlutou (Pb-Sn-Sb-Al) a světle fialovou (Sn-Cr-Pb).¹⁸ U každého odstínu jsem provedla zkoušky s různým poměrem barvítka v glazuře. Barvy jsem testovala v poměrech 5%, 10%, 15% a také 20% i 25%. Některá barvítka jsme vypálili na 1100°C, tedy 50°C pod hranicí slinovacího intervalu, což se ukázalo být příliš, takže část zkoušek napoprvé nevyšla dle přání.

Glazura P16 s barvítkem či bez se nanáší na v peci nahřátý výrobek na 100°C.¹⁹

¹⁸ Příloha 6: Barevné zkoušky

¹⁹ Příloha 6: Nanášení glazury P16 na nenaglazovaná místa na vypáleném výrobku

7 POPIS DÍLA

USE ME je soubor porcelánových objektů inspirovaný tématem zbytečnosti. Jak název napovídá, jedná se o užitkové předměty, ačkoliv přesný účel použití není definovaný. Chtěla jsem, aby byla kolekce zároveň hrou s tvary a významy. Podobu práce velmi ovlivnila inspirace tvorbou skupiny Memphis, která se vyznačovala pestrými tvary a barvami a výrazným, hravým designem, světem, ve kterém je "vše dovoleno". Snažila jsem se vytvořit vizuálně zajímavou kolekci objektů, které se má divák chut dotýkat, hrát si s ní a vymýšlet, k čemu všemu by mohla sloužit.

USE ME chápe zbytečnost v pozitivním slova smyslu. Vychází z myšlenky, že co není "užitečné" nemusí být nutně zbytečné. Jsou to objekty, které patří do pestrobarevné a neprobádané zóny mezi užitečným a zdánlivě nepotřebným.

Sada pracuje se zbytečností ve dvou rovinách: na jedné využívá nedefinovatelnosti a momentu "*co si s tím počít*" nebo "*k čemu to slouží,*" který díky své neobjasnitelnosti vede diváka k zamyšlení a snad i následnému překvapení nad množstvím kreativních nápadů a odpovědí.

V rovině druhé využívá zbytečnosti (tvarové, zdobné) jako nástroje k posunutí běžné formy daného objektu, a odkrývá tak nové možnosti jeho vnímání a použití.

Svou prací jsem se snažila vtáhnout diváka do hravého světa, kde věci na první pohled nedávají smysl a kde nepraktičnost není překážkou. Je to vize antidesignu; revolta proti vnímání užitek-
ových objektů jako primárně a nutně funkčních, proti designu, který opomíjí hravost a vizuální zážitek jakožto rovnocenné hledisko.

Kolekce USE ME je o hledání nových cest a způsobů, které možná nejsou efektivní na 100% či více, za to nesou fantazii a s ní i jistou invenci, která by mohla být inspirací novým řešením.

Porcelán se mi v tomto případě zdál být vhodným materiálem díky své éterické kráse, eleganci a výborným hygienickým vlastnostem. Za účelem snadnějšího popisu a představení svého díla jsem jednotlivé objekty seřadila dle písmen abecedy.

A SONNO²⁰

Rotační nádoba o objemu 300 ml.

B BOCCA²¹

Dvoudílný objekt ve tvaru úst. Zámek na spodní straně horní poloviny zabraňuje možnosti posunutí jedné části ze druhé. Poloviny lze využít dohromady i zvlášť.

²⁰ Příloha 7

²¹ Příloha 7

C TATTO²²

TATTO je talíř o průměru 26 cm. Porcelánové bodáčky na povrchu nabízejí unikátní kulinářský zážitek. TATTO MINORE o průměru jen 10 cm je jeho mladší a jednodušší verzí.

D NUBE²³

Mísa o průměru 26 cm s netradičním povrchem. Porcelán, umělá kožešina.

E RIBELLE²⁴

Objekt, nádoba o průměru 12 cm, objem 350 ml.

F TOOLS1234²⁵

TOOLS1234 je volná sada porcelánových objektů na pomezí šperku a elegantního nástroje pro každodenní použití.

²² Příloha 7

²³ Příloha 7

²⁴ Příloha 7

²⁵ Příloha 7

8 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Přínos své práce vidím v originalitě a ve snaze docílit ucelené kolekce, která diváka na první pohled vtáhne do příběhu. Dále pak v tendenci posunout formu a vnímání tradičních objektů vyráběných z porcelánu či keramiky jako talíř nebo mísa v rámci daného konceptu.

Jako přínos pro sebe sama vnímám sebezdokonalení se v postupech tvorby při práci se sádrou a porcelánem.

9 SILNÉ STRÁNKY

Za silné stránky svého díla považuji to, že jsem dokázala zhotovit pestrou škálu objektů a nezůstala jen u realizace “vybraných kusů”. Z vytvořených skic a návrhů jsem se v daném čase pokusila vyrobit rozmanité množství, které by co nejlépe vyjadřovalo můj koncept.

Mezi silné stránky bych také zařadila i čas a úsilí věnované množství zkoušek, pokusů a nezdarů, které možná běžný divák na první pohled nepozná, já však vím, že bez nich by má práce nedošla do výsledné podoby. Proces tvorby byl vzhledem k množství výrobků náročný, ale přesto jsem si jej užila.

10 SLABÉ STRÁNKY

Za slabší stránky své práce považuji to, že jsem vzhledem k časové náročnosti výroby všech objektů neuskutečnila více experimentů s barvami. Z tohoto pohledu by si má práce myslím zasloužila více času na zkoušky a experimenty. Po řemeslné stránce bych do této kapitoly zařadila drobné nedokonalosti na výrobcích. Ačkoliv z pohledu diváka se mi mnohdy líbí, že zdůrazňují ruční práci, myslím, že v tomto případě by měl být koncept podpořen precizností řemeslného zpracování, tak jako to ostatně bylo i v případě tvorby skupiny Memphis.

U objektu BOCCA bych si pak přála možná přímější podobu ústům, na druhou stranu mě určitá tvarová nejasnost v rámci daného konceptu tolik neznepokojuje.

11 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

A) Knižní a periodická literatura

1. DUŠKOVÁ, Klára. *Postmoderní principy v díle Ettore Sottsass*. Brno, 2012. Masarykova univerzita v Brně, Filozofická fakulta, Ústav hudební vědy Sdružená uměnovědná studia. Vedoucí práce PhDr. Dagmar Koudelková.
2. ROSENBAK, Søren. *Prototyping a Useless Design Practice: What, Why & How?* ARTIFACT. 2015, (4), 5.1 - 5.18. ISSN 1749-347.
3. CHARLOTTE. *Design of the 20th century*. [New ed.]. Köln: Taschen, 2013. ISBN 978-383-6541-060.
4. KOLESÁR, Zdeno. *Kapitoly z dějin designu*. 2. vyd. Praha: Vysoká škola uměleckoprůmyslová, 2009. ISBN 978-80-86863-28-3.
5. KARASOVÁ, Daniela. *Dějiny nábytkového umění*. 1. vyd. Praha: Argo, 2001. ISBN 80-720-3339-5.
6. GUIDOT, Raymond. *Histoire du design de 1940 à nos jours*. Paris: Hazan, 2004. ISBN 978-285-0259-678.

B) Internetové zdroje

1. *Ten Questions for Memphis member Barbara Radice*. PHAIDON [online]. [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://uk.phaidon.com/agenda/design/articles/2014/april/28/ten-questions-for-memphis-member-barbara-radice/>

2. *Chindōgu: The art of being useless*. YOUNG ATHENIANS [online]. [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://youngathenians.com/blog-1/2015/3/12/chindogu-the-art-of-being-useless>

3. *A look through the Memphis archives*. Wallpaper* [online]. [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <http://www.wallpaper.com/gallery/design/a-look-through-the-memphis-archives#71561>

5. Matteo Thun & Partners [online]. [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.matteothun.com/>

6. ALCHIMIA MILANO [online]. [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.alchimiamilano.it/>

12 RESUMÉ

The theme of my thesis “I had a dream” is supposed to present an artwork that would reflect my attitude as an artist or designer as well as my aesthetics. The inspiration for this work was also group of artists and subsequently a whole movement that formed in Italy in 1981 called the Memphis Group. I have created a collection of objects made of porcelain called USE ME. The main idea of this work is the question of usefulness in today’s society and its approach to design.

In a collection of 10 different pieces I present my vision of how creative and productive thinking within the zone between useful and useless could be, and how objects with an indefinite function produce brilliant and creative ideas about the ways they could possibly be used. Not knowing what the exact purpose of an object is gives us space for thinking about it and finding new, creative and inspiring ideas. All of the objects are made of porcelain.

13 SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA 1

Vybrané práce z dosavadní tvorby

PŘÍLOHA 2

Přípravné skici a prvotní návrhy

PŘÍLOHA 3

Ukázka tvorby skupiny Memphis Group

PŘÍLOHA 4

Umění Chindōgu

PŘÍLOHA 5

Proces tvorby

PŘÍLOHA 6

Řešení technologických otázek

PŘÍLOHA 7

Fotografie výsledné práce

PŘÍLOHA 1: Výběr z předchozí tvorby

Objekt touhy. Klauzurní práce 2014. ¹

Detail ilustrace. Technika sítotisk na porcelánové desce. ²

.....
¹ Foto vlastní

² Foto vlastní

PŘÍLOHA 1: Výběr z předchozí tvorby

Les Souverains. Obal brožury¹

Vizualizace²

Les Souverains. Klauzurní práce 2014.³

¹ Foto vlastní

² Vizualizace (c) Ondřej Rakušan

³ Foto vlastní (c) Saša Dobrovodský

PŘÍLOHA 1: Výběr z předchozí tvorby

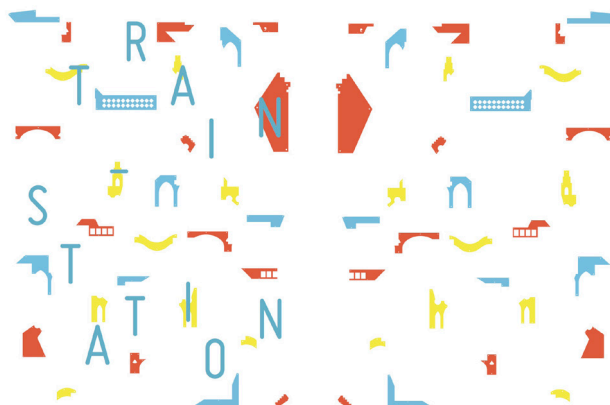
Semestrální práce, gravírování¹

Kluzurní práce, model interaktivní instalace pro orleánské vlakové nádraží (model 1:100)²

Kluzurní práce, přebal brožury pro návrh instalace do prostoru vlakového nádraží v Orléans³

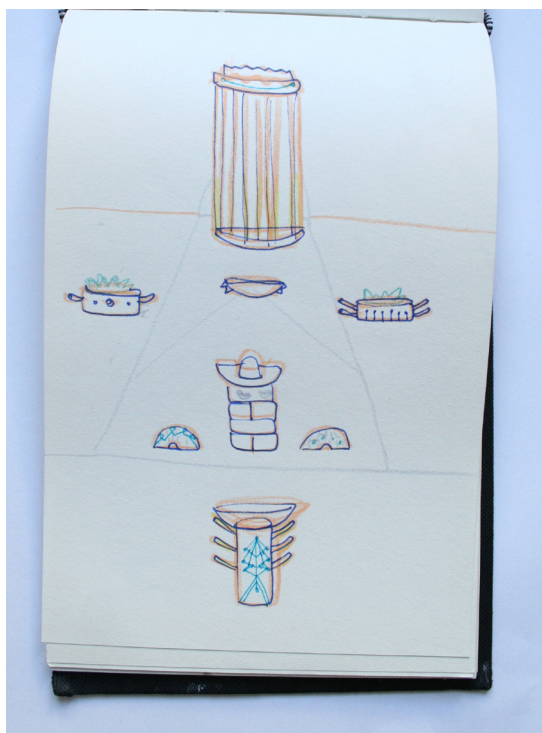
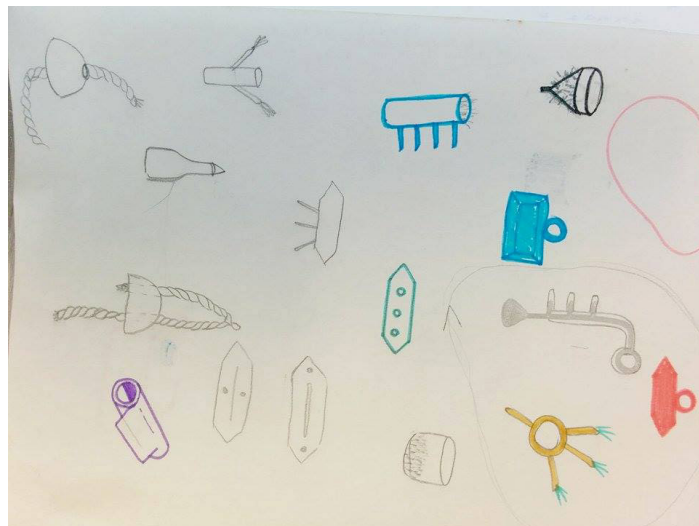
¹ Foto vlastní

² Foto vlastní

³ Foto vlastní, (c) Ariane Gaubert

PŘÍLOHA 2: Přípravné skici a prvotní návrhy

Proces přípravy, skici¹

¹ Foto vlastní

PŘÍLOHA 3: Ukázka tvorby skupiny Memphis Group

Instalace Memphis muzea v Miláně¹

¹ Zdroj: <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/48/Memphis-MilanoMovement.jpg>,
vyhledáno 22. 11. 2015

PŘÍLOHA 4: Ukázka tvorby Chindōgu

Chindōgu, Sweep Shoes¹

Forward-Backward Telescopic View²

Chindōgu Toilet Roll Hat³

Duster Slippers for Cats⁴

^{1,2,3} Zdroj: <http://www.aimlessway.com/the-weirdest-unuseless-asian-inventions-chindogu/>,
vyhledáno 19. 1. 2016

⁴ Zdroj: <http://www.weirdworm.com/10-bizarre-japanese-inventions/>, vyhledáno 19. 1. 2016

PŘÍLOHA 5: Proces tvorby

Model objektu SONNO s podedním budoucí formy na sádrařském kruhu¹

Porcelánový odlitek ve štípané formě²

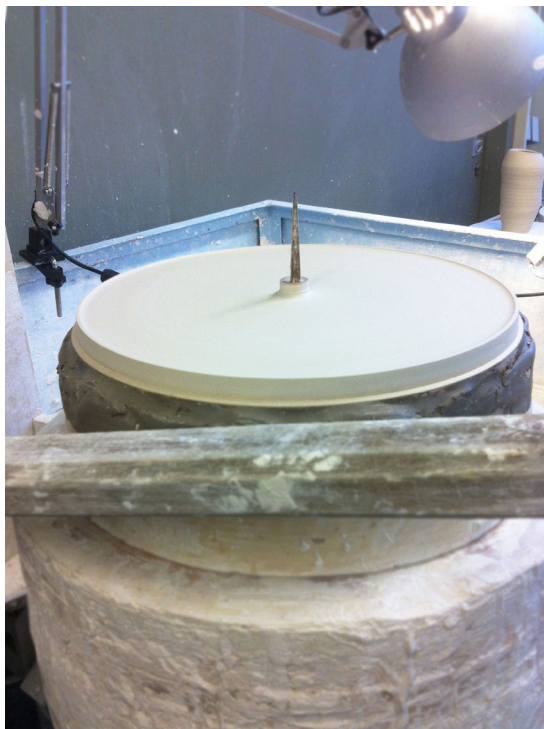

.....
¹ Foto vlastní

² Foto vlastní

PŘÍLOHA 5: Proces tvorby

Model objektu TATTO¹

Sádrová forma pro objekt TATTO²

¹ Foto vlastní

² Foto vlastní

PŘÍLOHA 5: Proces tvorby

NUBE, model vytvořený na sádrařském kruhu¹

¹ Foto vlastní

PŘÍLOHA 5: Proces tvorby

Objekt BOCCA: Proces odlévání do sádrových forem¹

Porcelánový odlitek, obě poloviny²

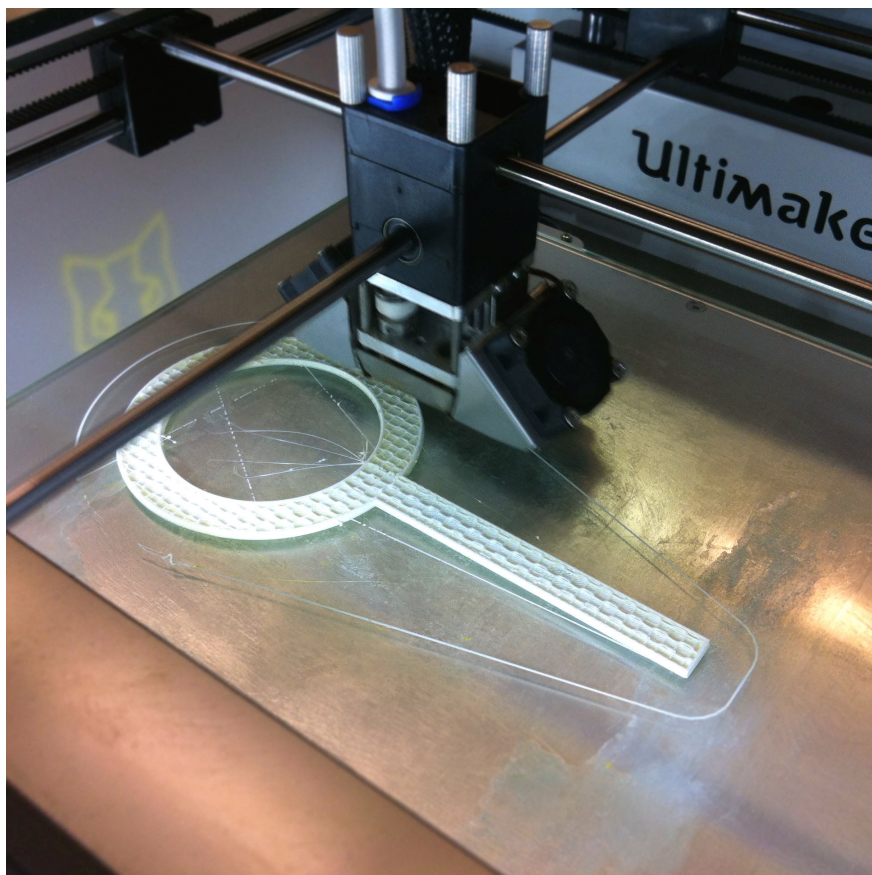

.....
¹ Foto vlastní

² Foto vlastní

PŘÍLOHA 5: Proces tvorby

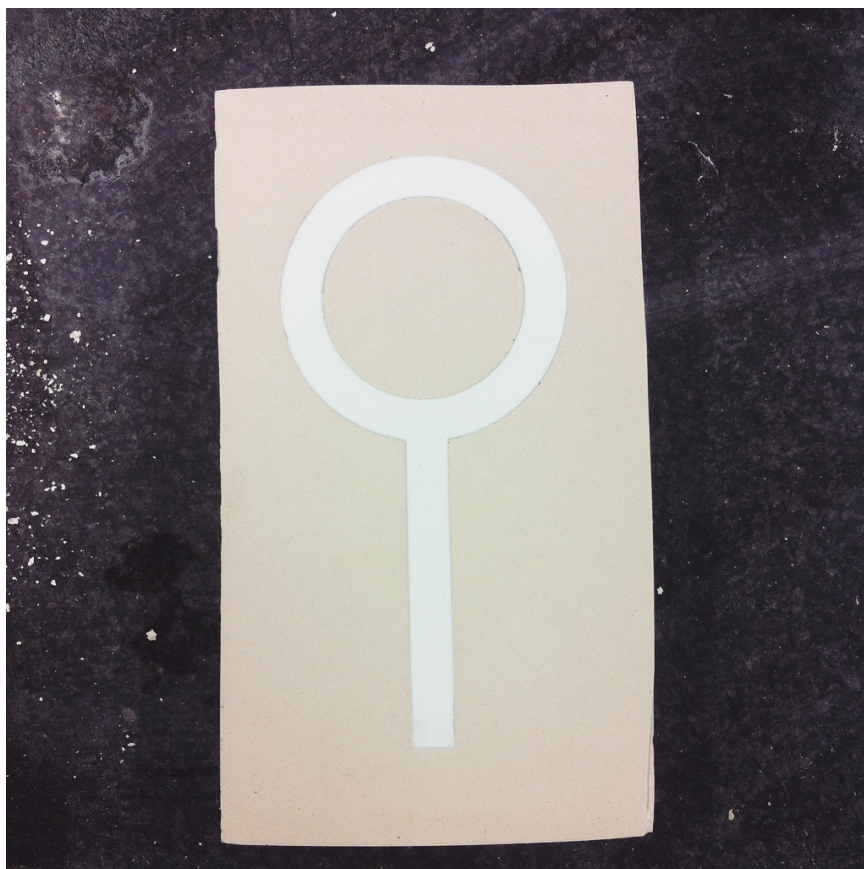
3D tisk¹

¹ Foto vlastní

PŘÍLOHA 5: Proces tvorby

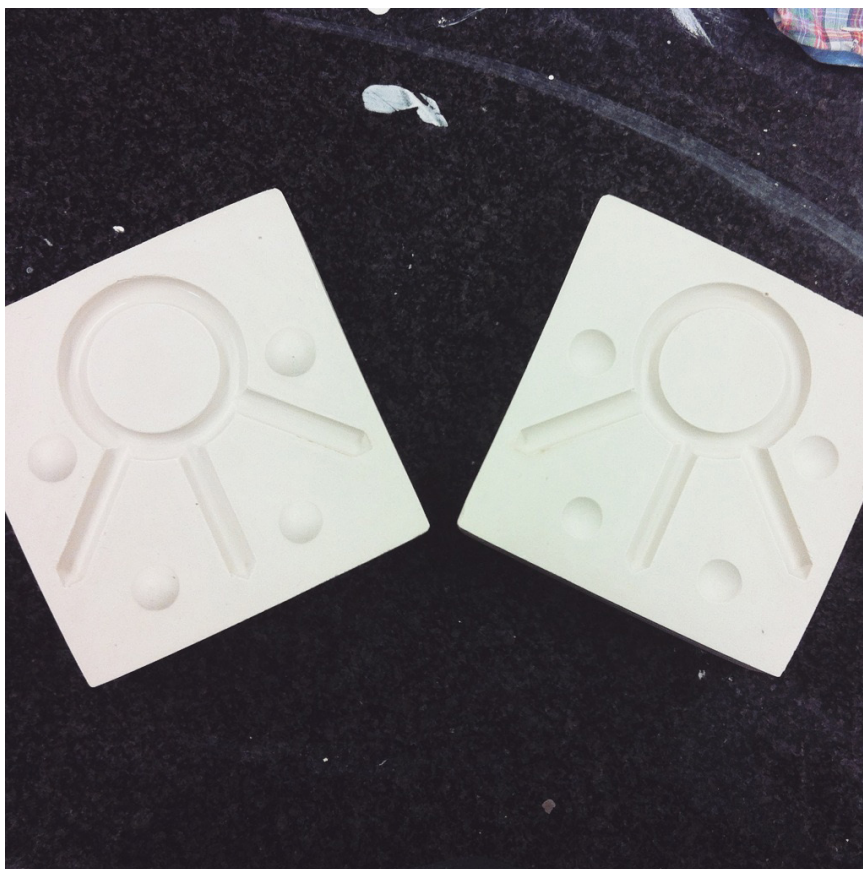
Formování plastového modelu¹

¹ Foto vlastní

PŘÍLOHA 5: Proces tvorby

Sádrová forma pro odlévání objektu TOOL3¹

¹ Foto vlastní

PŘÍLOHA 5: Proces tvorby

Formy na menší objekty¹

¹ Foto vlastní

PŘÍLOHA 5: Proces tvorby

Vlhčírna pro uchovávání porcelánových odlitků k pozdějšímu lepení¹

¹ Foto vlastní

PŘÍLOHA 5: Proces tvorby

Vlhčírna pro uchovávání porcelánových odlitků k pozdějšímu lepení¹

¹ Foto vlastní

PŘÍLOHA 6: Řešení technologických otázek

Pálicí pomůcky¹

Příprava barevné glazury²

¹ Foto vlastní

² Foto vlastní

PŘÍLOHA 6: Řešení technologických otázek

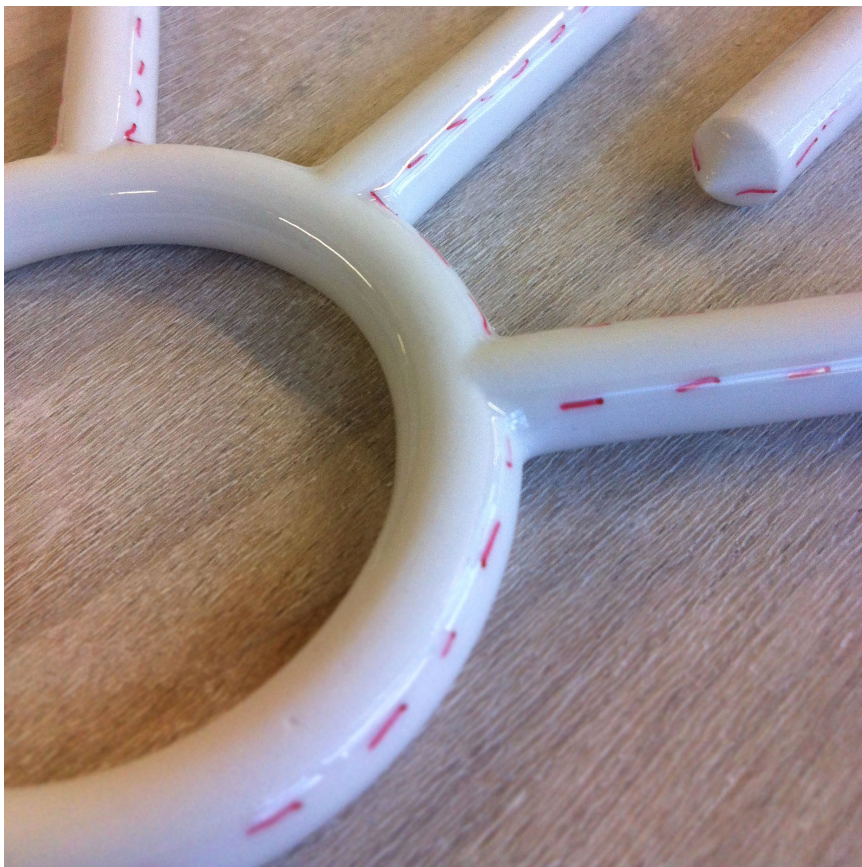
Barevné zkoušky¹

.....
¹ Foto vlastní

PŘÍLOHA 6: Řešení technologických otázek

Nanášení glazury P16 na nenaglazovaná místa na vypáleném výrobku¹

¹ Foto vlastní

PŘÍLOHA 7: Fotografie výsledné práce

Objekt SONNO¹

¹ Foto (c) Lucie Frýdlová

PŘÍLOHA 7: Fotografie výsledné práce

Objekt BOCCA¹

.....
¹ Foto (c) Lucie Frýdlová

PŘÍLOHA 7: Fotografie výsledné práce

Talíř TATTO¹

¹ Foto (c) Lucie Frýdlová

PŘÍLOHA 7: Fotografie výsledné práce

Variace talíře TATTO¹

.....
¹ Foto (c) Lucie Frýdlová

PŘÍLOHA 7: Fotografie výsledné práce

Objekt NUBE¹

.....
¹ Foto (c) Lucie Frýdlová

PŘÍLOHA 7: Fotografie výsledné práce

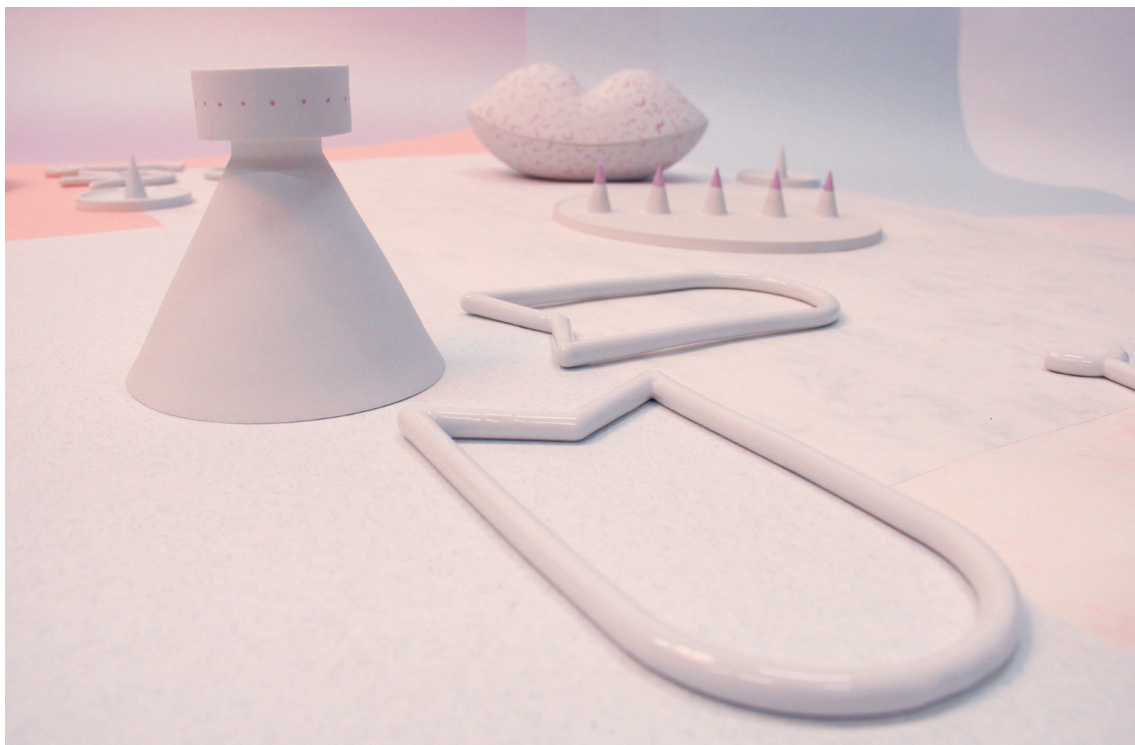
Objekt RIBELLE¹

¹ Foto (c) Lucie Frýdlová

PŘÍLOHA 7: Fotografie výsledné práce

Kolekce USE ME¹

¹ Foto (c) Lucie Frýdlová

PŘÍLOHA 7: Fotografie výsledné práce

Kolekce USE ME¹

¹ Foto (c) Lucie Frýdlová

PŘÍLOHA 7: Fotografie výsledné práce

Kolekce USE ME¹

¹ Foto (c) Lucie Frýdlová

PŘÍLOHA 7: Fotografie výsledné práce

Kolekce USE ME¹

¹ Foto (c) Lucie Frýdlová

PŘÍLOHA 7: Fotografie výsledné práce

Kolekce USE ME¹

¹ Foto (c) Lucie Frýdlová

PŘÍLOHA 7: Fotografie výsledné práce

Kolekce USE ME¹

¹ Foto (c) Lucie Frýdlová

PŘÍLOHA 7: Fotografie výsledné práce

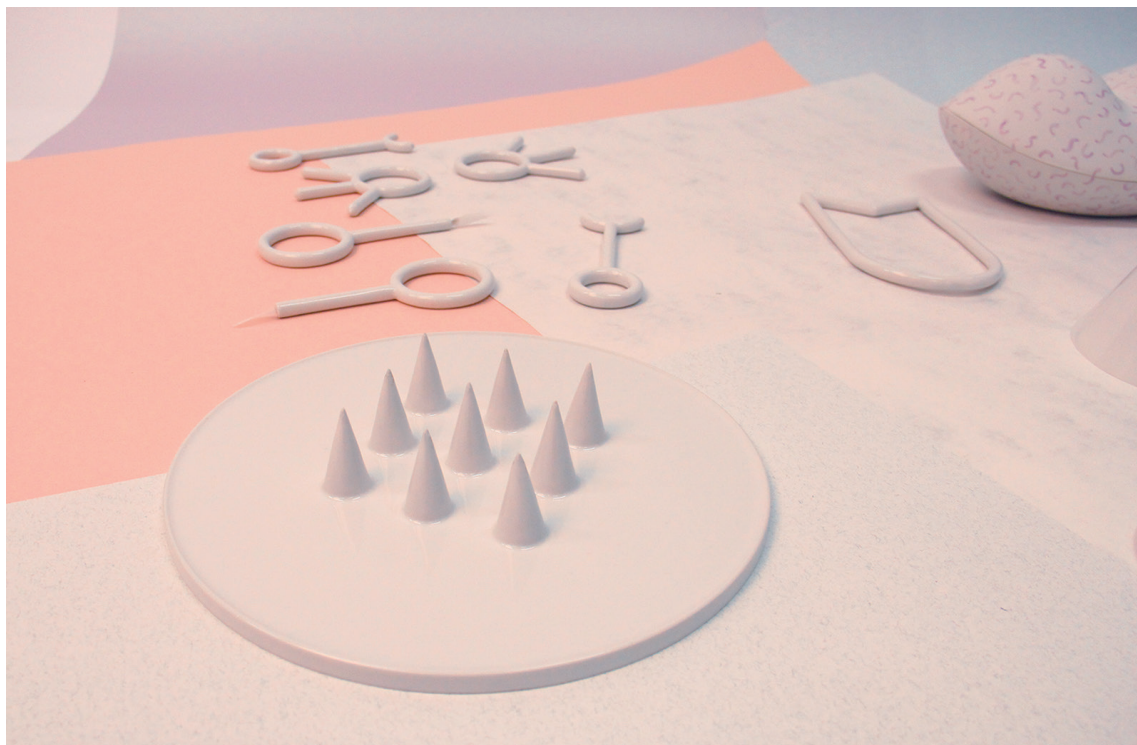
Kolekce USE ME¹

.....
¹ Foto (c) Lucie Frýdlová

PŘÍLOHA 7: Fotografie výsledné práce

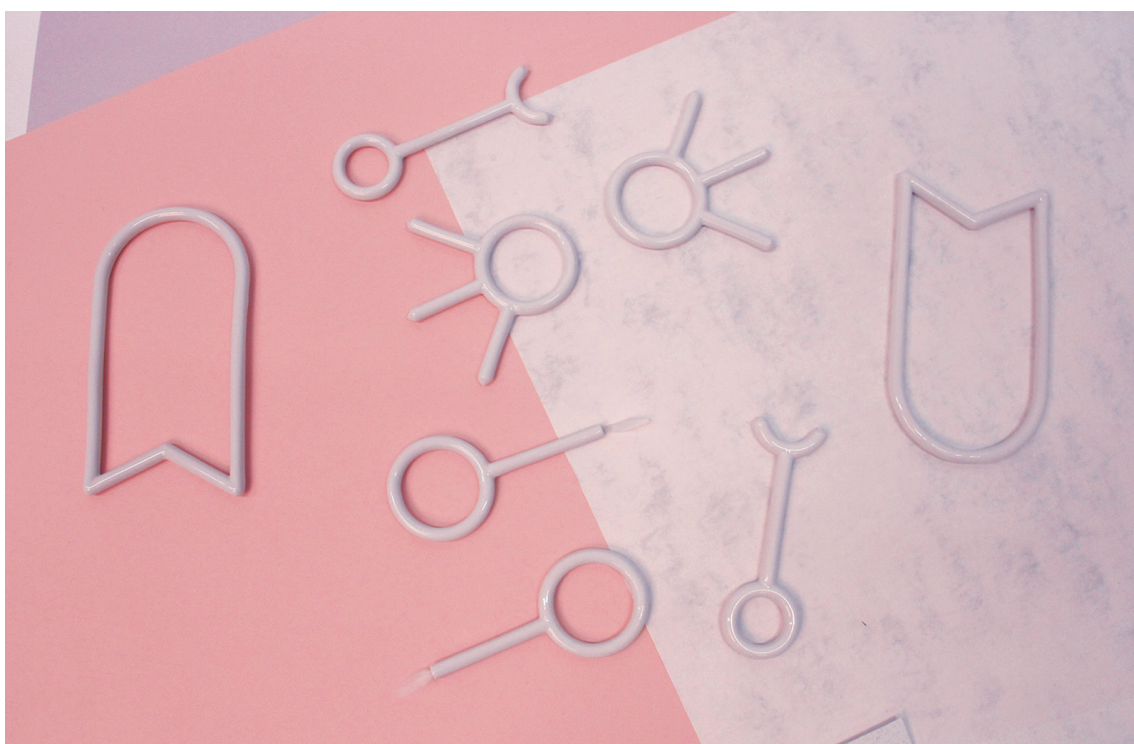
Kolekce USE ME¹

¹ Foto (c) Lucie Frýdlová

PŘÍLOHA 7: Fotografie výsledné práce

Kolekce USE ME¹

¹ Foto (c) Lucie Frýdlová

PŘÍLOHA 7: Fotografie výsledné práce

Kolekce USE ME¹

¹ Foto (c) Lucie Frýdlová

PŘÍLOHA 7: Fotografie výsledné práce

Kolekce USE ME¹

¹ Foto (c) Lucie Frýdlová

PŘÍLOHA 7: Fotografie výsledné práce

Kolekce USE ME¹

¹ Foto (c) Lucie Frýdlová